



zaginieni

I. Zagadnienia cywilnoprawne związane z zaginięciem

UMOWA NAJMU

WARSZAWA 2021

I. Zagadnienia cywilnoprawne związane z zaginięciem

UMOWA NAJMU

WARSZAWA 2021

Projekt finansowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRATEG.

1. Problem

Zaginięcie osoby (wynajmującego, najemcy) nie wywiera wpływu na byt (los) umowy najmu. Brak jest przepisu ustawy, który wprowadza sankcję wygaśnięcia umowy lub daje którejś ze stron prawo do rozwiązania umowy z tego tytułu.

Strony – na zasadzie swobody umów (art. 3531 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, dalej: kc) – mogą w treści umowy uregulować prawa i obowiązki na wypadek zaginięcia wynajmującego/najemcy. W przypadku braku postanowień umownych umowa obowiązuje w niezmienionej postaci mimo zaginięcia wynajmującego/najemcy. W związku z tym strony pozostają zobowiązane:

- wynajmujący do oddania przedmiotu najmu,
- najemca do opłacania czynszu.

2. Procedura

1. Zaginięcie wynajmującego

1.1. Jakie znaczenie ma panująca pomiędzy małżonkami wspólność majątkowa i przynależność przedmiotu umowy najmu do majątku wspólnego w razie zaginięcia wynajmującego?

W przypadku panującej pomiędzy małżonkami wspólności majątkowej i przynależności przedmiotu umowy najmu do majątku wspólnego **co do zasady każdy z małżonków może samodzielnie zarządzać majątkiem wspólnym**. Wyjątek stanowią czynności wskazane w art. 37 Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, dalej: k.r.o., który wymienia czynności wymagające zgody drugiego małżonka. Zgoda ta jest wymagana w odniesieniu do wynajęcia nieruchomości (lokalowej, budynkowej, ziemskiej), gdyż jest to czynność prowadząca do oddania nieruchomości do używania (por. art. 659 § 1 kc). Zatem zaginięcie jednego z małżonków powoduje niemożliwość uzyskania owej zgody na zawarcie umowy najmu. Brak zgody drugiego małżonka powoduje, że zawarcie umowy najmu będzie miało charakter czynności niezupełnej, wymagającej potwierdzenia. Brak owej zgody nie powoduje od razu nieważności umowy, ale sprawia, że do czasu potwierdzenia istnieje stan bezskuteczności, który ustaje na skutek potwierdzenia. Brak potwierdzenia powoduje nieważność umowy od początku (od momentu jej zawarcia). Co istotne, przepis art. 37 k.r.o. nie przewiduje terminu do potwierdzenia umowy, a zatem jest ono możliwe nawet po upływie znacznego okresu czasu. Możliwość potwierdzenia umowy wygasa z chwilą śmierci drugiego małżonka.

W przypadku zaginięcia jednego z małżonków nie może on dokonać potwierdzenia umowy. Możemy wtedy mówić o przeszkodach trudnych do przewyciężenia, wobec czego możliwe będzie zwrócenie się do sądu o zezwolenie na dokonanie czynności. Sąd udzieli stosownej zgody, jeżeli czynność będzie zasadna z uwagi na dobro rodziny. Wniosek składa się do sądu rejonowego, podlega on stałej opłacie w kwocie 100 zł.

Wobec powyższego należy uznać, że w przypadku panującej pomiędzy małżonkami wspólności majątkowej i przynależności przedmiotu umowy najmu do majątku wspólnego – jeżeli do zaginięcia wynajmującego doszło w czasie trwania umowy najmu – współmałżonek może realizować umowę, w tym m.in. pobierać czynsz najmu czy wypowiedzieć umowę najmu.

1.2. Jakie znaczenie ma panująca pomiędzy małżonkami rozdzielność majątkowa i przynależność przedmiotu umowy najmu do majątku osobistego zaginionego wynajmującego?

W sytuacji występującej pomiędzy małżonkami rozdzielności majątkowej i przynależności przedmiotu umowy najmu do majątku osobistego zaginionego współmałżonek niebędący właścicielem rzeczy **może ową rzecz wynająć, jeżeli legitymuje się umocowaniem do dokonania czynności**. W przypadku jego braku niezbędne wydaje się ustanowienie kuratora (art. 184 k.r.o. – osoba nieobecna). Z kolei na podstawie art. 29 k.r.o. współmałżonek zaginionego właściciela przedmiotu trwającej już umowy najmu może m.in. pobierać czynsz najmu czy wypowiedzieć umowę najmu.

1.3. Kto w razie zaginięcia wynajmującego może pobrać czynsz najmu?

Uprawnionym do pobierania należności z tytułu najmu, gdy zaginiony pozostawał w związku małżeńskim, jest **drugi małżonek** (art. 29 k.r.o.). Inne osoby najbliższe zaginionemu wynajmującemu mogą odebrać od najemcy (dłużnika) czynsz najmu w sytuacji, gdy są do tego upoważnione, np. legitymują się pełnomocnictwem, zostały wyznaczone kuratorem (art. 184 k.r.o.).

1.4. Kto w razie zaginięcia wynajmującego może wystąpić z pozwem o zapłatę czynszu najmu, gdy najemca nie płaci go w terminie?

W przypadku braku zapłaty przez najemcę osoba bliska, która nie legitymuje się pełnomocnictwem/nie jest kuratorem (art. 184 k.r.o.) nie ma uprawnienia do wystąpienia z pozwem o zapłatę. Chcąc zainicjować postępowanie, winna wystąpić z wnioskiem o ustanowienie kuratora (art. 184 k.r.o.), który, strzegąc praw zaginionego, rozpocznie spór sądowy (pозew o zapłatę).

Trzeba zaznaczyć, że współmałżonek, któremu zaginiony nie udzielił pełnomocnictwa, nie może wystąpić z pozwem o zapłatę na podstawie art. 29 k.r.o. Przepis ten nie upoważnia do dokonywania czynności sądowych.

1.5. W jaki sposób najemca w razie zaginięcia wynajmującego może opłacić czynsz najmu?

W przypadku zaginięcia wynajmującego najemca w dalszym ciągu jest uprawniony do korzystania z przedmiotu najmu oraz jest zobowiązany do zapłaty czynszu, a brak zapłaty może powodować narastanie długu po jego stronie. Czynsz winien być płatny zgodnie z umową.

Gdy strony w umowie przewidziały płatność na rachunek bankowy wynajmującego, mimo zaginięcia wynajmującego najemca winien dokonywać płatności zgodnie z umową. Jeśli płatność czynszu winna być dokonywana w gotówce (do ręki wynajmującego), najemca może uiścić płatność do rąk współmałżonka, gdy zaginiony pozostawał w związku małżeńskim (art. 29 k.r.o.), lub innej upoważnionej osoby, np. pełnomocnika, kuratora (art. 184 k.r.o.). Może także wystąpić z wnioskiem do sądu o wyrażenie zgody na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Czynność ta wywiera identyczny dla najemcy (dłużnika) efekt jak spełnienie świadczenia (tj. zapłaty czynszu ze skutkiem wygaśnięcia zobowiązania).

W przypadku spełnienia świadczenia do rąk nieuprawnionego zobowiązanie nie wygasa, chyba, że wierzyciel ze świadczenia skorzystał (np. osoba bliska opłaciła czynsz bądź inne opłaty związane z utrzymaniem lokalu).

1.6. W jaki sposób najemca może wypowiedzieć umowę najmu w razie zaginięcia wynajmującego?

Wypowiedzenie umowy stanowi **oświadczenie składane drugiej stronie umowy**, co oznacza, że musi dotrzeć do drugiej strony w sposób, który umożliwi zapoznanie się z nim. W przypadku braku wynajmującego (zaginięcia wynajmującego) oświadczenie o wypowiedzeniu musi zostać złożone innemu podmiotowi. Uzasadnione w tych okolicznościach wydaje się wystąpienie z wnioskiem o ustanowienie kuratora (art. 184 k.r.o.). Kurator może przyjąć oświadczenie i ewentualnie podjąć obronę interesów zaginionego, gdy złożone oświadczenie jest niezasadne.

1.7. W jaki sposób osoby najbliższe wynajmującemu mogą wypowiedzieć umowę najmu w razie zaginięcia wynajmującego?

W okolicznościach zaginięcia wynajmującego osoby najbliższe, chcąc wypowiedzieć umowę najmu, powinny wystąpić z **wnioskiem o ustanowienie kuratora** (art. 184 k.r.o.). Kurator może przyjąć oświadczenie i ewentualnie podjąć obronę interesów zaginionego, gdy złożone oświadczenie jest niezasadne.

Jeżeli zaginiony pozostawał w związku małżeńskim, stosowne oświadczenie złożyć może małżonek (art. 29 k.r.o.). Wypowiedzenie umowy może być traktowane jako czynność zwykłego zarządu.

1.8. Jakie skutki w odniesieniu do umowy najmu wywołuje uznanie osoby zaginionej (wynajmującego) za zmarłą?

W przypadku śmierci wynajmującego prawa i obowiązki wynikające z umowy najmu wchodzi w skład spadku (np. umowa najmu samochodu osobowego) na podstawie art. 922 kc.

2. Zaginięcie najemcy

2.1. Czy wynajmujący ma obowiązek wydania przedmiotu najmu, gdy najemca zaginął po zawarciu umowy, ale przed wydaniem przedmiotu najmu?

Jeżeli najemca zaginął po zawarciu umowy najmu, ale przed wydaniem przedmiotu najmu, **wynajmujący nie jest zobowiązany do oddania przedmiotu najmu do korzystania**. Umowa zawarta została z konkretną osobą i z uwagi na brak podmiotu oddanie do korzystania nie jest możliwe. Tym samym, w takiej sytuacji nie jest uprawniony do żądania zapłaty czynszu.

Sprawa przedstawia się inaczej, gdy osoba zawierająca umowę zawarła ją na rzecz innej osoby (np. rodzic wynajął mieszkanie, w którym miała zamieszkać jego studiująca w innym mieście córka). Wówczas wynajmujący obowiązany jest do wydania przedmiotu najmu, a tym samym może żądać zapłaty czynszu.

2.2. Co należy zrobić w sytuacji, gdy czas, na który umowa najmu była zawarta, upływa, a miejsce pobytu najemcy nie jest znane?

Możliwa jest sytuacja, w której umowa najmu zawarta została na czas oznaczony, który kończy się w momencie, gdy miejsce pobytu najemcy nie jest znane i nie może on podjąć żadnej czynności, tj. negocjować przedłużenia umowy ani opróżnić lokalu. Wynajmujący może nie być zainteresowany kontynuowaniem umowy.

W celu opróżnienia lokalu wynajmujący może wystąpić do sądu z powództwem o eksmisję (żądanie opróżnienia i opuszczenia przez najemcę lokalu). Sądem właściwym jest albo sąd rejonowy, albo sąd okręgowy (art. 17 pkt 4 Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, dalej: kpc) – w zależności od wartości przedmiotu sporu ustalonego według reguły z art. 232 kpc. Zgodnie z nim w sprawach o wydanie nieruchomości posiadanej bez tytułu prawnego lub na podstawie tytułu innego niż najem lub dzierżawa wartość przedmiotu sporu oblicza się, przyjmując – stosownie do rodzaju nieruchomości i sposobu korzystania z niej – podaną przez powoda sumę odpowiadającą 3-miesięcznemu czynszowi najmu lub dzierżawy należnemu od danego rodzaju nieruchomości. Sądem właściwym miejscowo jest sąd położenia nieruchomości (art. 38 kpc). Pozew podlega opłacie stałej w wysokości 200 zł (art. 27 pkt 11 Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). W pozwie należy dokładnie określić lokal, osoby zobowiązane do jego opuszczenia (domowników, osoby małoletnie), a także obowiązek usunięcia ruchomości, jeżeli zachodzi taka potrzeba. W ramach procesu dla osoby nieznannej z miejsca pobytu sąd ustanawia kuratora (art. 144 kpc), który nie tylko ma za zadanie próbować ustalić miejsce pobytu osoby, ale podjąć merytoryczną obronę jego interesów (analogicznie jak pełnomocnik procesowy pozwanego).

2.3. Czy osoby, które zamieszkiwały z zaginionym najemcą, mogą w dalszym ciągu zamieszkiwać w przedmiocie najmu mimo zaginięcia najemcy?

Najemca może oddać lokal lub jego część do bezpłatnego używania lub podnająć (nawet bez zgody wynajmującego) osobie, **względem której**

najemca jest obciążony obowiązkiem alimentacyjnym (np. dziecku, byłemu małżonkowi – art. 6882 kc). Chodzi o konkretnie istniejący obowiązek (np. potwierdzony wyrokiem sądu), nie zaś o potencjalny obowiązek. W takiej sytuacji – w razie zaginięcia najemcy – osoba, względem której najemca jest obciążony obowiązkiem alimentacyjnym, może w dalszym ciągu przebywać w lokalu, dopóki trwa stosunek najmu. Osoba taka nie jest zobowiązana do zapłaty czynszu oraz innych opłat związanych z utrzymaniem lokalu, gdyż do opłat tych zobowiązany jest ze stosunku alimentacyjnego zaginiony. Osoba ta, chcąc zamieszkiwać w lokalu, może opłacać czynsz, a wynajmujący nie może odmówić jego przyjęcia (art. 356 § 2 kc).

Osoby, które zamieszkiwały z zaginionym najemcą za zgodą wynajmującego mogą zamieszkiwać w lokalu (nieruchomości) w dalszym ciągu. Odpowiadają za zapłatę czynszu najmu (są zobowiązane do jego opłacania).

2.4. Kto może uiszczać czynsz najmu, gdy najemca zaginął?

Osoby bliskie najemcy, jeżeli nie chcą, aby zaginiony najemca popadł w opóźnienie z zapłatą czynszu, mogą regulować za niego świadczenia z tytułu czynszu najmu. Ich uprawnienie odnosi się do wiarygodności pieniężnych wymagalnych. Konieczne jest wyraźne wskazanie, że osoba dokonująca spłaty spłaca dług cudzy (zaginionego), nie zaś własne zobowiązanie.

2.5. Czy osoba, która obok zaginionego najemcy jest stroną umowy (wspólnajemcą), ma obowiązek zapłaty całego czynszu najmu?

W okolicznościach, gdy umowę najmu jako najemcy zawarły co najmniej dwie osoby, każda z nich jest najemcą i każdej przysługuje prawo do przebywania w lokalu (korzystania z niego). Gdy w umowie najmu figuruje co najmniej dwóch najemców (np. w umowie najmu lokalu mieszkalnego), to w przypadku braku odmiennej umowy dłużnicy zobowiązani do świadczenia podzielnego (zapłaty czynszu) **są odpowiedzialni za jego spełnienie solidarnie**, jeżeli wzajemne świadczenie wierzyciela (w tym przypadku wynajmującego) jest niepodzielne (dostarczenie lokalu) – por. art. 380 § 2 kc. Odpowiedzialność solidarna oznacza, że w razie zaginięcia jednego z najemców obowiązek zapłaty całego czynszu spoczywa na drugim z najemców. Najemca, który w lokalu pozostał, nie może skutecznie zwolnić się z tego obowiązku.

W przypadku uiszczenia całości czynszu współnajemcy przysługuje roszczenie o zwrot części czynszu, która przypada na zaginionego lokatora. Roszczenie o zapłatę czynszu najmu, jako roszczenie okresowe, podlega 3-letniemu terminowi przedawnienia. Bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia wymagalności, tj. od dnia, gdy dłużnik (najemca) zobowiązany był do spełnienia swojego świadczenia, tzn. zapłaty czynszu.

2.6. Co może zrobić wynajmujący, gdy najemca zaginął i nie płaci czynszu w terminie?

Wynajmujący jako wierzyciel **może dochodzić płatności zaległego czynszu**. Co do zasady może to zrobić w drodze powództwa o zapłatę skierowanego przeciwko zaginionemu. Powód (wynajmujący) już w pozwie może wnosić o ustanowienie kuratora na podstawie art. 144 kpc, uprawdopodobniając, że miejsce pobytu najemcy nie jest znane.

Jeżeli w lokalu zamieszkiwały inne osoby dorosłe, stale zamieszkujące z zaginionym najemcą, to **ponoszą odpowiedzialność solidarną wraz z najemcą** (art. 6881 § 1 kc). Odpowiedzialność solidarna oznacza, że każda z osób ponosi odpowiedzialność za całość zobowiązania, a tym samym wynajmujący może wystąpić z pozwem o zapłatę przeciwko tym osobom. Nie mogą oni zwolnić się z odpowiedzialności np. zarzutem odpowiedzialności jedynie za część świadczenia lub nieobecnością najemcy. Roszczenie o zapłatę czynszu najmu, jako roszczenie okresowe, podlega 3-letniemu okresowi przedawnienia. Bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia wymagalności, tj. od następnego dnia po upływie terminu do zapłaty czynszu najmu (np. gdy ustalono termin zapłaty czynszu na 10 dzień miesiąca, data wymagalności to 11 dzień miesiąca).

Jeżeli najemca lokalu dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a wynajmujący zamierza najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia, musi o tym uprzedzić najemcę na piśmie. Ponadto powinien udzielić mu dodatkowego terminu miesięcznego do zapłaty zaległego czynszu (zob. art. 687 kc). Brak spełnienia tych przesłanek powoduje, że wypowiedzenie jest bezskuteczne (jakby nigdy nie zostało dokonane), a stosunek najmu lokalu trwa nadal. Wypowiedzenie najmu bez

zachowania terminów wypowiedzenia dotyczyć może wyłącznie sytuacji, gdy najemca jest w zwłoce, tzn. ponosi odpowiedzialność za nieopłacenie czynszu w terminie. Jeżeli zatem zaginięcie najemcy jest związane z jego stanem zdrowia, to jest to okoliczność przez niego niezawiniona, a wynajmujący nie może wypowiedzieć najmu bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Trudności napotyka również złożenie oświadczenia w sposób umożliwiający zapoznanie się najemcy z tym oświadczeniem. Jeżeli dla zaginionego najemcy ustanowiono kuratora (art. 184 k.r.o.), to jemu można wysłać stosowne pismo uprzedzające o zamiarze wypowiedzenia najmu bez zachowania terminów wypowiedzenia. Wydaje się jednak, że wynajmujący zazwyczaj nie ma wiedzy o ustanowieniu kuratora. Z uwagi na brak możliwości doręczenia pisma wypowiedzenie najmu bez zachowania terminów wypowiedzenia należy uznać za niemożliwe. Wydaje się, że wynajmujący może wystąpić z wnioskiem o ustanowienie kuratora (art. 184 k.r.o.).

Warto rozważyć wypowiedzenie najmu lokalu mieszkalnego przez doręczenie najemcy pozwu o opróżnienie lokalu (po spełnieniu przesłanek z art. 687 kc). Problemem w aktualnym stanie prawnym może być faktyczna możliwość doręczenia pozwu pozwanemu z uwagi na przepis art. 1391 kpc. W sytuacji posiadania wiedzy o zaginięciu osoby uzasadnione jest złożenie wniosku o wyznaczeniu kuratora na podstawie art. 144 kpc.

2.7. W jaki sposób wynajmujący może wypowiedzieć umowę najmu w razie zaginięcia najemcy?

Wypowiedzenie umowy stanowi oświadczenie składane drugiej stronie umowy, co oznacza, że musi dotrzeć do drugiej strony, w sposób, który umożliwia zapoznanie się z nim. W przypadku braku najemcy (zaginięcia najemcy) oświadczenie o wypowiedzeniu musi zostać złożone innemu podmiotowi.

Uzasadnione w tych okolicznościach wydaje się wystąpienie z wnioskiem o ustanowienie kuratora (art. 184 k.r.o.). Kurator może przyjąć oświadczenie i ewentualnie podjąć obronę interesów zaginionego, gdy złożone oświadczenie jest niezasadne.

2.8. W jaki sposób osoby najbliższe najemcy mogą wypowiedzieć umowę najmu w razie zaginięcia najemcy?

W okolicznościach zaginięcia najemcy osoby jej najbliższe, chcąc wypowiedzieć umowę najmu, powinny **wystąpić z wnioskiem o ustanowienie kuratora** (art. 184 k.r.o.). Kurator może przyjąć oświadczenie i ewentualnie podjąć obronę interesów zaginionego, gdy złożone oświadczenie jest niezasadne.

Jeżeli zaginiony pozostawał w związku małżeńskim, stosowne oświadczenie może złożyć małżonek (art. 29 k.r.o.). Wypowiedzenie umowy może być traktowane jako czynność zwykłego zarządu.

2.9. Jakie skutki w odniesieniu do umowy najmu wywołuje uznanie osoby zaginionej (najemcy) za zmarłą?

W przypadku śmierci najemcy **prawa i obowiązki wynikające z umowy najmu wchodzi w skład spadku**, z zastrzeżeniem, że przedmiotem najmu jest lokal mieszkalny. W takiej bowiem sytuacji zastosowanie znajduje art. 691 kc, zgodnie z którym w razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą, o ile stale zamieszkiwała z najemcą w tym lokalu do chwili jego śmierci. Wstąpienie następuje z mocy prawa, co oznacza, że osoby uprawnione nie muszą podejmować żadnych działań. W razie braku osób wstępujących w stosunek najmu stosunek najmu lokalu mieszkalnego wygasa. W razie wątpliwości, czy osoba wstąpiła w stosunek najmu, zainteresowanej osobie przysługuje powództwo o ustalenie istnienia stosunku prawnego na podstawie art. 189 kpc.

3. Podstawy prawne

1. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r. Nr 9 poz. 59, tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).
2. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16 poz. 93, tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, 2320).
3. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43 poz. 296, tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, 1578, 2320, z 2021 r. poz. 11).
4. Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1629, tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 170).

Opracował: Paweł Lewandowski

Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych
skr. poczt. 127,
00-958 Warszawa 66

e-mail: itaka@zaginieni.pl
www.gospostrateg.zaginieni.pl
www.zaginieni.pl
www.itaka.org.pl

tel. 22 620 16 10 faks. 22 654 79 79

KRS 0000126459

Zagadnienia cywilnoprawne związane z zaginięciem
UMOWA NAJMU

© 2021 Copyright by Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych
Kopiowanie i cytowanie treści broszury jest dozwolone po podaniu źródła.



Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych od ponad 20 lat jest jedyną organizacją pozarządową w Polsce, która całościowo zajmuje się problemem zaginięcia.

 **116 000**

Telefon w Sprawie Zaginionego
Dziecka i Nastolatka

Psycholodzy Fundacji ITAKA pełnią dyżury telefoniczne w sprawach dotyczących małych dzieci i nastolatków, w tym w przypadkach porwań rodzicielskich.

 **22 654 70 70**

Linia Wsparcia dla Rodzin Osób Zaginionych

Kontakt w innych sprawach dotyczących zaginięć.

Projekt finansowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRATEG.